

ESPADÀ, EN LA CURTA DISTÀNCIA

Mitjançant una maniobra de síntesi tal vegada injusta reduiré les possibles formes generals de paisatge a dues. Després de tot, com que el que es posa en joc és la contemplació, el factor clau ha de ser la distància, la distància d'enfocament que resulte més adequada a l'hora de percebre amb plaer o anàlisi aquells fragments de món on el món s'obre. Dic, per tant, que hi ha dos tipus de paisatge: els que exigeixen una perspectiva llunyana i aquells que ensenyen les seues virtuts en la proximitat.

A la primera classe s'ajusta amb sòlida perfecció el mar. Qualsevol visió que hom en tinga s'esdevé en les coordenades d'amplitud que dicta l'horitzó. Sempre es mira el mar cap a un final que no implica terminació, sinó vastitud impossible d'eludir. El paisatge marí és, d'altra banda, paisatge amb cel, així que qui el mira es posa davant d'una llunyania doble, la imposada pel pla tombat de l'aigua i la que puja pel pla vertical de l'aire. El mateix ocorre amb la terra i el blau a les planures extenses. Si es tracta de paisatges de gran angular l'espai pròxim no compta. Els ulls són cridats per una veu molt distant.

Per a l'altre tipus de paisatge, en canvi, allò decisiu emana de la curta distància, a vegades de la intimitat amb què es gaudeix dels seus elements. Parle de paisatges recollits en si mateixos, obligats per la geologia a amagar la bellesa que contenen. En ells no ens situem estrictament davant del paisatge, sinó més aviat ens hi introduïm, dit siga açò sense gens ni mica de misticisme.

A les terres valencianes, no crec que hi haja millor exemple d'aquesta segona manera d'organitzar-se els buits i els volums naturals que la serra d'Espadà, tan igual a altres en el seu perfil, encara que tan inescotable en llum, ombra i atmosfera exclusives. En caminar per la fondària dels seus barrancs o pels seus vessants

s'experimenta la sensació constant de ser acollit. La mirada no ha de recórrer mai grans trams fins topar amb algun element en què valga la pena posar-se. El cel no té protagonisme. Espadà és un lloc terrestre, poc o gens aeri. Un lloc per a angles de visió no gaire oberts. Un espai, en definitiva, ple d'essències arcàdiques nascudes d'una combinació que es particularitza gràcies a l'acció sàvia de la fragositat i la dolçor, de la presència d'allò abrupte al costat d'allò hospitalari.

D'únic cal entendre també l'ajust que en aquesta serra es dona entre vegetació agrícola i vegetació silvestre. Ametlers, garrofers, cirerers i oliveres es disseminen quasi pertot arreu, però sense arribar a apoderar-se de res, creixent en la companyia fraterna de les sureres. I és que els arbres, omnipresents en la seua varietat, són el secret explícit d'aquest territori. Per damunt de tots ells, per descomptat, hi ha la surera, vertader amo de l'Espadà més pur (no oblide, però, el paper aquesta vegada secundari del pi, ni el batec solitari dels lledoners). D'ella procedeix la llum verd cendra de tants dels seus paratges, i igualment les seues ombres, arquetípiques, benèfiques. Ombres que haurien de tenir denominació d'origen.

D'aquesta llum i aquestes ombres viuen aquestes valls estretes on la pedra rodona es va clivellar segons lleis cubistes abans del cubisme. A l'Espadà, fins i tot les penyes altes, amb els seus líquens color verd pistatxo, semblen estar a la mà. Quasi sense voler podem tocar la font i la roca, fregar l'aladern i el llentiscle. Allí no hi ha horitzó, res no s'allunya. Els ulls són cridats per una veu molt pròxima.

ANTONIO CABRERA

Poeta. Autor d'*En la estación perpetua*
XII Premi Internacional de Poesia Fundación Loewe

«D'AQUESTA LLUM
I AQUESTES OMBRES VIUEN
AQUESTES VALLS
ESTRETES ON LA PEDRA
RODENA ES VA CLIVELLAR
SEGONS LLEIS CUBISTES
ABANS DEL CUBISME»

IL·LUSTRACIÓ: ROSA TORRES. *Vall de la Mosquera*, acrílic sobre paper, 2006.

La seua obra es pot consultar en el recent llibre de Francesc Miralles "*Rosa Torres*" publicat per Alfons el Magnànim, col·lecció Itineraris.